

СОЦЫУМ

Тыфлаквэст,
майстар-клас, відэаўрок.
Інклюзіўныя ініцыятывы
бібліятэк

стар. 5

МАСТЫХІН

Як навучыцца прыкмяцаць
характэры і любіць роднае?
Галоўны плён продка-
мастака

стар. 6

НА ЛЮДНЫМ МЕСЦЫ

Свет засумаваў
без вячорак.
Гульні ў “Жаніцьбу
Цярэшкі” і “Яшчара”

стар. 10

ПРАЕКТЫ РАЗВІЦЦЯ

Дудары, скрыпалі,
цымбалісты.
Як этнасвята
ў праект перарасло

стар. 11



Інтэлектуальны скарб краіны

Заўтра адзначаецца Дзень беларускай навукі – прафесійнае свята тых, чый поспех спрыяе ўмацаванню нацыянальнай бяспекі, чья праца суправаджае пабудову моцнай і квітнеючай дзяржавы. У нашай краіне дзейнічаюць аўтарытэтныя школы сусветнага ўзроўню па фундаментальных кірунках, вызначаны праекты будучыні для росту эканомікі.

Напярэдадні свята навукоўцы прадэманстравалі свае дасягненні на выставе “Беларусь інтэлек-

туальная”, якая ўключае больш за 400 пазіцый: электракары, беспілотнікі, спадарожнікі, тэлевізары і ноўтбукі, медыцынскія распрацоўкі, прадукты харчавання. Масштабны праект даказвае, што айчынныя адмыслоўцы здольныя рашаць задачы шырокага профілю, звязаныя з інфармацыйнымі тэхналогіямі, робататэхнікай, сацыягуманітарнай сферай, аграпрамысловым комплексам. Прэзентаваныя набыткі высока ацаніў Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

Пазнаёміцца з дасягненнямі нашых даследчыкаў і распрацоўшчыкаў гэтымі днямі можна літаральна ў кожным кутку рэспублікі. Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі запрашае на экскурсіі, выставы і кінапрагляды. Тэматычныя тыдні зладзілі ва ўніверсітэтах краіны. Далучыліся да святкавання і ўстановы культуры.

Працяг тэмы на стар. 2



Ёсць будучыня ў нашай краіне!

Абарона законных правоў і інтарэсаў грамадзян Беларусі стала адной з галоўных тэм, якія абмеркавалі 24 студзеня на нарадзе ў Прэзідэнта аб грамадска-палітычнай і стане злучынасці ў краіне.

ны са злучынасцю і злучыствамі, пытанне глыбокае — абарона законных правоў і інтарэсаў нашых людзей, — канстатаваў Аляксандр Лукашэнка.

У сувязі з гэтым я хацеў бы абмеркаваць з вамі, як было з тымі, хто яшчэ ўчора выступіў супраць дзяржавы (мы ўсе памятаем 2020 год), пакінуў краіну (нехта ў месях не вельмі аддзельных), а сёння раскасяўся, але башча вярнуцца да мяне з просьбай аб памілаванні. Я адчуваю, што ў асобнай частцы нашага грамадства з'явілася запатрабаванне на гэтую тэму. Я даручаў Аміністрацыі ўздзеіла грамадска-прапагандавае пытанне і прапанаваў механізм яго вырашэння, — нагадаў беларускі Лідар. — Я ўжо ў краме гаварыў: тыя, хто гатовы жыць у міры, ствараць на карысць сваёй краіны, не павінны быць не прынятыя грамадствам. Гэта аксіёма. Гэта не я прадумаў. І калі мы людзі мудрыя і ўлада мае прыкметы мудрасці, яна павінна ў такім ключы і дзейнічаць. Нам трэба не закрывацца ад тых, хто памыліся, усвядоміў гэта, а зрабіць крок на сустрэчу, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

— Ну а што свядома перастануў міжва закона, паставіў пад пагрозу

чалавечыя жыцці, пры падтрымцы заходніх спецслужбаў прадлажае дэструктыўную дзейнасць супраць нашай краіны, будзе адказваць перад законам. Законны прывіліі ў апаўдасці і дастаткова ўзмацнілі. Там больш шчыра асобныя з тых, хто туды пабег (сёні ж хопіце ўсё памятаем), узмацнілі пазіцыю і цпер стаўку робіць на прымяненне сілы і стварэнне незаконных ваізнаваных фарміраванняў. У такім выпадку дарогі назад няма і не будзе, — заявіў Прэзідэнт.

ГРЫМУЧАЯ СУМЕСЬ

У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка загадаў пра "каліноўцаў" ва Украіне і харугвы, якія фарміруюцца ў Літве і Польшчы:

— Іх на фронт адпраўляюць: "Дзіце на фронт, трэніруйся. Натрэніруецца — паедзеце ў Беларусь звар'гань уладу. Учыніце там шабаш, вайнушку..." Такія павінны вельмі, калі мы людзі мудрыя і ўлада мае прыкметы мудрасці, яна павінна ў такім ключы і дзейнічаць. Нам трэба не закрывацца ад тых, хто памыліся, усвядоміў гэта, а зрабіць крок на сустрэчу, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

— Не ведаю, навошта гэта ўкраінцам. З аднаго боку, просьба

на нас, каб мы ні ў якім разе не ваявалі з Украінай, каб нашы войскі дэструктыўна дзейнічалі і пранісцілі праз яе асабіла наша моладзь. Яны ўсё тыхаюць у тэлефоны, "айфоны" і іншыя ўтаўжэны, што ў краіне нічога не робіцца на канструктыў. Але тыя, хто пабываў там, ахакоў і вохакоў: няўжо гэта мы зрабілі? — сказаў беларускі Лідар.

Асабіла важна, паходзе слоў Аляксандра Лукашэнка, арганізаваць наведанне спецыялістаў навучанымі каледжаў, ВУНУ.

— Каб яны пайшлі і паглядзелі будучыню. Там жа амаль тысяча экспанатаў, дзе паказваюць нашу будучыню, перспектывы.

Валікі рэзананс выстава выклікала і ў рэгіёнах. Аднак не ўсе іх прадстаўнікі змаглі прыехаць у сталіцу.

— Рэгіёны просяць: чаго вы ўсё ў Мінску топчацеся, пакажыце нам. Халіа б у абласных цэнтрах трэба, буйных гарадах паехаць і паказаць людзям, — звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка. — Няхай людзі, што робіць нашы вучоныя, што ў нас ёсць будучыня і перспектыва ў нашай краіне.

— Гэта нікуды не вярта, што мы на тры дні выставы выставілі і спыніліся. Патокам пайшлі просьбы, у тым ліку з рэгіёнаў, — працягнуў

парадку дня Кіраўнік дзяржавы назваў сітуацыю з індывідуальнымі прадпрыемальнікамі. З гэтага года яны павінны працаваць па новых правілах. Але, відаць, не ўсе да канца разумеюць, чаму і як змяніліся ўмовы работы. Таму Аляксандр Лукашэнка даручыў чыноўнікам перапрацаваць з прадпрыемальнікамі і яшчэ раз усё падрабязна растлумачыць.

— Мы прынялі рашэнне, што ІП павінны паліацяна на ўзровень вышэй і, як усё фізічныя або юрыдычныя асобы, плаціць падатак, — заявіў Лідар.

Пры гэтым застача такая катэгорыя, як рамеснікі — людзі, што робіць сваімі рукамі выключна прадметы. Майстры маюць права прадаваць свае тавары па той цане, па якой змогуць працаваць, заўважыў Прэзідэнт.

— Унікальныя людзі, якіх мы павінны падтрымаць, — рамеснікі. Гэтых мы дамоўлілі пакінуць. А ўсе астатнія павінны плаціць падаткі як належаць, — сказаў беларускі Кіраўнік. Лідар звярнуў увагу на тэму моладзі. Яны ўсё тыхаюць у тэлефоны, "айфоны" і іншыя ўтаўжэны, што ў краіне нічога не робіцца на канструктыў. Але тыя, хто пабываў там, ахакоў і вохакоў: няўжо гэта мы зрабілі? — сказаў беларускі Лідар.

Асабіла важна, паходзе слоў Аляксандра Лукашэнка, арганізаваць наведанне спецыялістаў навучанымі каледжаў, ВУНУ.

— Каб яны пайшлі і паглядзелі будучыню. Там жа амаль тысяча экспанатаў, дзе паказваюць нашу будучыню, перспектывы.

Валікі рэзананс выстава выклікала і ў рэгіёнах. Аднак не ўсе іх прадстаўнікі змаглі прыехаць у сталіцу.

— Рэгіёны просяць: чаго вы ўсё ў Мінску топчацеся, пакажыце нам. Халіа б у абласных цэнтрах трэба, буйных гарадах паехаць і паказаць людзям, — звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка. — Няхай людзі, што робіць нашы вучоныя, што ў нас ёсць будучыня і перспектыва ў нашай краіне.

— Гэта нікуды не вярта, што мы на тры дні выставы выставілі і спыніліся. Патокам пайшлі просьбы, у тым ліку з рэгіёнаў, — працягнуў

Ад вытокаў да сучаснасці (гістарычны шлях дзяржаўнага будаўніцтва)".

Арганізатарамі мерапрыемства сумесна з Саветам Рэспублікі сталі Нацыянальная акадэмія навук, Акадэмія кіравання пры Прэзідэнта. Навыя янальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў.

Семінар сабраў вядучых экспертаў нашай дзяржавы: да адфайн- і анлайн-уладзе былі запрошаны кіраўніцтва Савета Міністраў, Аміністрацыі Прэзідэнта, міністэрстваў інфармацыі, культуры, адукацыі, спорту і турызму, установаў адукацыі, грамадскіх

ДРОБЯЗІ ЖЫЦЦЯ ЦІ АГУЛЬНАЯ КУЛЬТУРА?

Падчас нарады Аляксандр Лукашэнка таксама звярнуў увагу на дрэнную якасць дарог у Мінску і запатрабаваў у адказных асоб аператыўна вырашыць гэтую праблему.

Прэзідэнт паставіў задачу і перад мясцовымі ўладамі — пры неабходнасці наладзіць ачыстку вуліц ад снегу з прычынненнем жыхароў адпаведных раёнаў.

— Людзі павінны гэта рабіць. Але арганізаваць мы павінны. Людзі жывуць у кватэры. Наўжо лаптаг, скарбкі яны будуць, і кватэры ты трымаць? Значыць, трэба арганізаваць. Гэта вы павінны зрабіць, органы ўлады, — заўважыў Кіраўнік дзяржавы.

Паводле president.gov.by



Ад вытокаў да сучаснасці

25 студзеня адбыўся выязны семінар Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Тэма — "Рэспубліка ад вытокаў да сучаснасці (гістарычны шлях дзяржаўнага будаўніцтва)".

Арганізатарамі мерапрыемства сумесна з Саветам Рэспублікі сталі Нацыянальная акадэмія навук, Акадэмія кіравання пры Прэзідэнта. Навыя янальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў.

Семінар сабраў вядучых экспертаў нашай дзяржавы: да адфайн- і анлайн-уладзе былі запрошаны кіраўніцтва Савета Міністраў, Аміністрацыі Прэзідэнта, міністэрстваў інфармацыі, культуры, адукацыі, спорту і турызму, установаў адукацыі, грамадскіх

аб'яднанняў і сродкаў масавай інфармацыі, дэлегаты ад Генеральнай пракуратуры, Палаты прадстаўнічаў Нацыянальнага сходу, Беларускага Правазнаўнай Царквы.

Звяртаючыся да прысутных, Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Наталія Качанавая сказала:

— Сімвалічна, што семінар праходзіць тады, калі 2022-і, абвешчаны годам гістарычнай памяці, пераўз ёсць эстафету 2023-му — Году міру і стварэння. Падвойчы вынікі мінулага, мы абсалютна выразаем на бачым задачы, якія ставіць перад органамі ўлады ўсё ўзрунны, перад нашым грамадствам, перад усёй краінай на гэты год.

Спікер адзначыла самабытнасць беларускага народа з яго каласальнымі інтэлектуальным і экза-

намічным патэнцыялам, працавітасцю. Асаба падкрэсліла поспехі ў справе захавання гістарычнай памяці і давялення праўды аб гістарычных мінулым Беларусі.

Абмеркаваўшы гісторыю, асабілісці, перспектывы і на прамакі дзяржаўнага будаўніцтва ў Рэспубліцы Беларусь, удзельнікі семінара прынялі рэзалюцыю. У дакуменце падкрэслена значнасць:

— дашымага развіцця дзяржаўнай іграў і прававога выхавання ў мэтах фарміравання ў насельніцтва выразнага ўсвядомлення аб канішчым нацыянальнай дзяржавы;

— фундаментаальных, неад'емных прававах і ідэалагічных прышчынаў, на якіх грунтуецца тысячагодняя гісторыя беларускай дзяржавы і адукацыі, установаў адукацыі, грамадскіх

беларускім грамадстве сацыяльнай роўнасці і насычанасці справядлівасці; рух грамадства да моцнай прававой дзяржавы; фарміраванне прамога народаўладдзя і самакіравальных структур грамадзянскай супольнасці; паступальнае развіццё навукаў і адукацыі як асновы прагрэсу грамадства і дзяржавы; палітычная пераменнасць і паступальнасць у сацыяльна-навуковай развіцці);

— стварэння ў грамадстве атмасферы сацыяльнай і маральнай неарпріямасці ў адносінах да фальсіфікатаў гісторыі, распаўсюджвання нацыяналістычных ідэалагіі);

— духоўнай і выхаванчай работы святароў Беларусі для выхавання патрыятызму, захавання пераменнасці спрадвечных традыцый, умацавання нацыянальнага адзінства і міжканфесійнай згоды на беларускай зямлі;

— фарміравання ў грамадстве прававой і гістарычнай культуры, паважлівага стаўлення да гістарычнага мінулага, навіяку адэкватнай ацэнкі грамадска-палітычных і культурных ідэяў дзяржавы і свецкай адукацыі;

— у разлошчці таксама адзначыла:

— безумоўна прапаўданаць абвешчана Кіраўніком дзяржавы 2023-га Годам міру і стварэння ў мэтах кансалідацыі беларускага народа, умацавання ў грамадстве ідэй міру і стварэння працы як га-

лоўных умоў развіцця нашай дзяржавы;

— насычанасці 2023-га важнымі памятнымі датамі — 1160-годдзе стварэння асветнікамі Кірылам і Мядфодзем славянскай азбукі, 800-годдзе першай згадкі Нясвіжа, 700-годдзе заснавання Ліды, 500-годдзе выдання пазмы Мікалая Гусоўскага "Песня пра зубра", 460-годдзе выдання Брэскай Бібліі, 435-годдзе III Статута Вялікага Княства Літоўскага, 120-годдзе выхладу першага тома работ Яўхіма Карскага "Беларусы", 110-годдзе першай пастаноўкі п'есы Я. Купалы "Паўлінка", 100-годдзе апублікавання пазмы Я. Коласа "Новая зямля", 80-годдзе трагедыі Хатыні, 80-годдзе пачатку выдання Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 80-годдзе заснавання Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Падкрэсліла таксама сістэмнасць работы па захаванні і вывучэнні гісторыка-культурнай спадчыны нашага народа, а таксама паважлівага стаўлення да гістарычнага мінулага, навіяку адэкватнай ацэнкі грамадска-палітычных і культурных ідэяў дзяржавы і свецкай адукацыі;

— у разлошчці таксама адзначыла:

— безумоўна прапаўданаць абвешчана Кіраўніком дзяржавы 2023-га Годам міру і стварэння ў мэтах кансалідацыі беларускага народа, умацавання ў грамадстве ідэй міру і стварэння працы як га-



Поўны тэкст рэзалюцыі — <http://www.sovrep.gov.by>



Яшчэ раз пра рэстры

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анаталія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 24 студзеня. Дзякуючы сродкам відэасувязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Разгледжвалася наладжанне работы па выдленні рэстра арганізатараў культурна-відэаішчых мерапрыемстваў. У спіс ужо ўключаныя 655 арганізатараў з ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў і юрыдычных асоб. Міністр падкрэсліў, што мясцовыя органы ўлады абавязаны ўзмацніць кантроль за выкананнем патрабаванняў паставоў аб рэстры арганізатараў мерапрыемстваў, каб не дапусціць парушэнняў заканадаўства.

Таксама неўзабаве плануецца прыняць пастанову аб выдленні рэстра выканаўцаў і творчых работнікаў, якія займаюцца пільнымі рэалізацыі сінарыяў і мастацкім афармленнем мерапрыемстваў. Уключэнню ў рэстр будучых паліацяна ўсе творчыя работнікі, акрамя супрацоўнікаў дзяржаўных тэатральна-відэаішчых арганізацый і арганізацый Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, удзельнікаў аматарскіх творчых калектываў пры гэтых арганізацыях, навучэнцаў дзяржаўных установаў адукацыі, што займаюцца творчай дзейнасцю, а таксама акрамя замежных выканаўцаў, якія удзельнічаюць у творчай дзейнасці на тэрыторыі Беларусі на падставе дагаворных адносін з дзяржаўнымі арганізацыямі і арганізацыямі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі.

Мяркуючы, што ўключэнню ў рэстр стануць правадзіць на аснове заўягана прышчынаў. Творчыя работнікі будучы паліацяна заявы ва ўпраўленні культуры, мастацкіх саветаў пры якіх разгледзіць звароты.

На падставе заключэнняў мастацкіх саветаў ўпраўленні культуры стануць прымаць рашэнні аб ўключэнні ў рэстр або адмовы, і адпаведна прапаноў будучы накіроўвацца ў Міністэрства культуры.



Гэта трэба жывым!

Міжнародная канферэнцыя "Гэта трэба не мёртвым! Гэта трэба — жывым: Буйніцкае поле — поле памяці" прайшла 26 студзеня ў Магілёве.

У форуме прынялі ўдзел кіраўнік Прадстаўніцтва Пастаўнага Камітэта Саюзаў дзяржавы ў Мінску Марыяна Шчоткіна, саветнік Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Сяргей Афонін, першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерый Грамада, сябры Саюзаў пісьменнікаў Беларусі і Расіі, кіраўніцтва вобласці і горада Магілёва.

На канферэнцыі абмеркаваліся актуальныя пытанні ўмацавання міру і дружбы паміж народамі Саюзнай дзяржавы. На параду дня таксама сталі перспектывыя пытанні ўвешчавання памяці абаронаў адфайн Айчыны ў канішчым развіцці мемарыяльнага комплексу "Буйніцкае поле".

Удзельнікі падкрэслілі значнасць гэтага мемарыяльнага комплексу ў справе захавання гістарычнай памяці і выхавання моладзі, неўміручасці памяці ад подвигу савецкага народа — усё тых, хто забываў перамогу і незалежнасць для будучых пакаленняў.

Дарочы, сёлета запланаваў 33 саюзнай мемарыямства, калі паловы з іх накіравана на работу з моладдзю і дзельмі. Гэта патрыятычная змена, фестываль творчасці, алмпіяды па гісторыі, турыстычныя з'езды, спартакіяды.

Па выніках канферэнцыі падпісаны Мемарандум



Мемарыял на месцы масавых расстраляў у Благаўшчыне пад Мінскам



Шыльда на уваходзе ў лагер у Малым Трасцяніцы



Маленькая хавярка лагера смерці ў Азарычах, 1944



Мемарыял на месцы лагера смерці ў Малым Трасцяніцы

550 месцаў болю

Хто і як вывучае гісторыю нацысцкіх лагераў смерці ў Беларусі

Нягледзячы на заканчэнне Года гістарычнай памяці, не слабее зацікаўленасць айчынай мінуўшчынай і яе найбольш трагічнымі часамі. Цягам акупацыі ў нашай краіне гітлераўскія заахоннікі стварылі звыш 500 месцаў прымусовага ўтрымання і знішчэння насельніцтва, у тым ліку канцэнтрацыйныя лагеры — пункты зняволення і фізічнага знішчэння людзей на расавых, рэлігійных, палітычных і іншых прыкметах. Было забіта не менш за тры мільёны мірных грамадзян, а то бы кожны трэці жыхар Беларусі, сагнана ў нямецкае рабства каля 380 тысяч чалавек, з якіх многія загінулі ад невыносных умоў эксплуатацыі, разбурана больш за 200 гарадоў, спалена 9200 сёл і вёсак.

Гісторыя злачыстваў, здзейсненых нацыстамі да іх памагатымі, высвятленне імён ахвяраў і катаў, месцаў і абставін забойстваў не пакідаюць аб'яквыямі ні айчынных навукоўцаў, ні супрацоўнікаў праваахоўных органаў. У Прэс-цэнтры Дома прэсы 19 студзеня адбылася прэзентацыя кнігі "Генацыд беларускага народа. Лагеры смерці". У выданні прадастаўленыя новыя і раней невядомыя шырокае грамадскасці звесткі пра пункты масавага знішчэння людзей на тэрыторыі БССР.

СПРАВА Ў ПАўТАРА ГОДА

Намеснік начальніка ўпраўлення па наглядае за расследаваннем асабна важных крымінальных спраў Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь Сяргей Шышунец расказаў кнігу заснаваная на матэрыялах крымінальнай справы аб генацыдзе беларускага народа падчас Вялікай Айчыннай вайны, што Генеральная пракуратура расследуе ўжо больш як паўтара года. Выданне таксама грунтуецца на выніках даследаванняў тысяч яшчэ жывых відавочнаў тры страшных падзеі. Многія сведкі самастойна аднакунуліся на заклік праваахоўнікаў.

У кнізе прыведзены апісанні канкрэтных лагераў смерці, створаных гітлераўцамі на акупаванай тэрыторыі нашай краіны, распаведзена пра абставіны ўтрымання людзей у гэтых месцах, змешчаны ўспаміны вязняў. На пачатак расследавання, паводле афіцыйных звестак, лагераў смерці, гэта значыць пунктаў прымусовага ўтрымання насельніцтва, было вылома каля 480, а на сёння выяўлена больш за 70 новых, раней не вывучаных.

АБ'ЯДНАНЫМІ НАМАГАННЯМІ

Дырэктар Навукова-практычнага цэнтра праблем умацавання законанасці і правапарадку Генеральнай пракуратуры Ігар Мароз адзначаў, што тэрыторыя Беларусі была для нацыстаў палігонам для апрацоўкі новых метадаў знішчэння насельніцтва. Паводле слоў службоўцаў, навуковая супольнасць краіны актыўна працавала па даследаванні падзей Вялікай Айчыннай вайны і захаванні гістарычнай памяці. Створаны вялікі калектыў адмыслоўцаў, у які ўвайшлі гісторыкі, юрысты і іншыя аўтарытэты спецыялісты з Нацыянальнай акадэміі навук, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, вядучых навукоўцаў і навуковых устаноў.

Гэтыя знаўцы рэалізуюць буйны навукова-даследчы праект "Генацыд грамадзянскага насельніцтва БССР у гады вайны. Гісторыка-прававая аглянка", мэта якога — ліквідацыя прабелу ў ацэнцы фактаў знішчэння насельніцтва БССР у гады вайны і аналіз новых звестак. Напрыклад, прафесар Аляксей Літвін, які глыбока разглядаў гэтую тэму, прадставіў пераканаўчы доказы таго, што ў пачатку Вав акупанты спрабавалі выкарыстоўваць прыладу забойства беларускай балоты. Ёсць падрабязныя справы вадзачы аб выніках такіх эксперыментаў. Гэтую практыку спынілі толькі таму, што метад прызналі неэфектыўным.

СМЯРОТНЫЯ ЭКСПЕРЫМЕНТЫ

Наогул, акрамя як да звыклых метадаў пакарання смерцю кшталту павешання або расстра-

Сярэдні тыраж ва ўстанове сёння — 1000 асобнікаў, але першую кнігу "Генацыд беларускага народа", якая выйшла летась, давалася перавыдаваць чатыры разы.

ду, нашысты зварталіся да бесчалавечнага эксперыментаў — выпрабавалі новыя спосабы масавага знішчэння людзей, такія як спаленне, атручванне газамі, забойства з прымяненнем вухоўкі. Усе гэтыя жалівыя доследы былі неабходныя, каб зрабіць масавае знішчэнне мірнага насельніцтва альбо савецкіх ваеннапалонных як мага больш эканамічным.

Важным складнікам палітыкі генацыду было здзеянне аккупантамі ў яе рэалізацыі таксама і калабарантаў — мясцовых жыхароў. Хаця, на жаль, знаходзіліся зраднікі і сярод нашых суайчыннікаў, зазвычай яны неахвотна ішлі на службу да фашыстаў, у тым ліку ў падраздзяленні, якія прызначаліся для аховы лагераў смерці. Праз нястачу такіх жадаючых сярод беларусаў нашысты былі вымушаныя выкарыстоўваць на тэрыторыі нашай краіны атрады латышскіх, літоўскіх, украінскіх і эстонскіх калабаранцаў.

ДЛЯ ШЫРОКАЙ АУДЫТОРЫ

Загачны адрэдаваныя рэкламы выдавецтва "Беларусь" Анжэла Салоўскай дабавіла, што кніга "Генацыд беларускага народа. Лагеры смерці", якая налічвае больш за тры сотні старонак, вылучаюцца накладам 3000 асобнікаў і аформлена на дзвюх мовах — рускай і англійскай, каб і замежныя чытачы маглі знайсці гэтую такую важную тэму.

Сярэдні тыраж ва ўстанове сёння — 1000 асобнікаў, але, як адзначае Анжэла Салоўскай, першую

кнігу "Генацыд беларускага народа", якая выйшла летась, давалася перавыдаваць чатыры разы. Боўвалі новыя спосабы масавага знішчэння людзей, такія як спаленне, атручванне газамі, забойства з прымяненнем вухоўкі. Усе гэтыя жалівыя доследы былі неабходныя, каб зрабіць масавае знішчэнне мірнага насельніцтва альбо савецкіх ваеннапалонных як мага больш эканамічным.

РАССЛЕДАВАННІ І ДАСЛЕДАВАННІ

Вядучы навуковы супрацоўнік адрэда публікацыі архіва Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь Вячаслаў Селяменска падкрэсліў, што яшчэ да расследавання Генеральнай пракуратуры справы аб генацыдзе Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь ўжо значна распрацаваў гэтую тэму. Да пачатку 2000-х ва ўстанове раскарцілі ўсе дакументы па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

У той самы час архіў падрыхтаваў больш за 20 зборнікаў дакументаў аб злачыствах нацыстаў на акупаванай тэрыторыі Беларусі, у тым ліку ў найбуйнейшых лагерах смерці ў Азарычах і Трасцяніцы. Вячаслаў Селяменска падкрэсліў, што ў гэтай пісьмовай крыніцы лягучы ў аснову спецыялізаваных навуковых даследаванняў прывесчаныя менавіта тэмы масавага знішчэння мірнага насельніцтва на акупаванай тэрыторыі нашай краіны.

Антон РУДАК

Жыццё без бар'ераў,

або Як дакрануцца да Фары Вітаўта?

Больш за 300 мільёнаў плануецца ўключыць у бягучы год у мерапрыемствы па стварэнні даступнага асяроддзя для людзей з інваліднасцю. А такіх прыкладна 6% насельніцтва краіны. Гэта вялікая колькасць. І дзяржава шукае шляхі, як стварыць умовы для іх сацыялізацыі і максімальнай самарэалізацыі. І калі раней, калі пра безбар'ернае асяроддзе, меліся на ўвазе пандусы ды паніжаныя бар'еры, то цяпер у краіне больш комплексны падыход. Бо кожны беларус, неаспрэчна, мае права ўдзельнічаць нароўні і поруч з іншымі ў жыцці грамадства, у тым ліку і культурным.

РАДАСЦЬ АД "ЦЕПЛЫХ КНІГ"

Установы культуры Беларусі заўна працуюць з людзьмі з інваліднасцю. Прачым безбар'ернае асяроддзе ствараюць у бібліятэках, і ў музеях, і ў клубах. Скажам, у Гродна ўжо не першы год працуе спецыяльная бібліятэка для невідучых і слабаўдучых, што ўваходзіць у Цэнтралізаваную бібліятэчную сістэму абласнога цэнтра.

— Штогод названую бібліятэку наведваюць шматлікі чытачы, з іх каля 450 чалавек маюць інваліднасць па зроку, — кажа загадчыца адрэда маркетынгу ЦСБ С. Гродна **Наталія Наземцава**. — Бібліятэчны фонд мае больш за чатыры тысячы экзэмпляраў, з іх каля 200 кніг надрукаваны шрыфтам Брайля.

У бібліятэцы створаны два аўтаматызаваныя рабочыя месцы для людзей з інваліднасцю па зроку з паліцэнтам да сеткі Інтэрнэт, усталяваная праграма JAWS выкарыстоўваецца тыфлаабсталяванне — электронная лупа Eclipse для павелічэння тэксту да малонка ў 32 разы і DaisyUpлет — для агучнавання тэкстаў.

У 2017—2018 гадах былі рэалізаваны два буйныя сацыяльна-культурныя праекты: "Цёплыя кнігі" (створаны 20 тэкстыльных кніг для невідучых дзяцей) і "Гродна: кіраванне ў тэму" (створаны 9 кіравальных аўдыякніг). Да слова, для праекта "Цёплыя кнігі" на закупку матэрыялаў для тэкстыльных кніг былі выкарыстаны спонсарскія сродкі ААТ "Малочны свет".

— А ў нас яна да гэтага часу бібліятэка № 5 **Таня**

Шарыла, у мінулым прафесійны экскурсавод, распрацавала беларускамоўны тактыльна-інтэлектуальны маршрут і назвала "Ад Фары Вітаўта да замкаў". — Расна выдэе Наталія Наземцава. — Гэты маршрут па гістарычным цэнтры Гродна невялікі, нелез за 500 метраў, але ён даволі запатрабаваны ў людзей з абмежаваннем па зроку. Экскурсія доўжыцца прыкладна паўтара-дзе гадзіны (слабаўдучыя, невідучыя людзі рухаюцца павольна), падчас якой бібліятэкары раскажваюць пра гістарычныя і турыстычныя цікавосткі Гродна, а кожны ўдзельнік можа дакрануцца і да саміх старадаўніх будынкаў, і да Фары Вітаўта. Акрамя таго, бібліятэкары стварылі спецыяльны альбом з выявамі ўсіх асноўных гістарычных помнікаў, якія ёсць на турыстычным маршруце. Таксама экскурсанты спыняюцца ў кавярні, дзе кожны ўдзельнік разам з суправядальнай асобай можа выпіць смачнай кавы. Інакш, дарэчы, выдалюцца і розныя ўпакоўкі са спецыямі, якія можна і папачаць, і даць у каву.

ГАВАРКІ ВЫДАННІ

Палобная практыка, дарэчы, існуе і ў Магілёве. У дзіцячай бібліятэцы-філіяле № 2, якая ўваходзіць у Цэнтралізаваную сістэму дзяржаўных публічных бібліятэк Магілёва, дзейнічае праект "Бібліятэка ў мікрафона". Кнігі, якія гавораць".

— Мы стварылі гэты праект як сваімі сіламі, так і з дапамогай запрошаных гасцей, — адзначае дырэктар ЦСДПБ Магілёва **Вольга Волкава**. — Тут размешчаны аўдыякніжкі для дзяцей, аўдыяапіяны, дзіцячыя песні, аўдыяспектаклі ды шмат чаго яшчэ. І вельмі прыемна, што наш аўдыяапіял пастаянна папаўняецца і пашираецца.

Акрамя таго, супрацоўнікі дзіцячай бібліятэкі-філіялы № 2 сумесна з Магілёўскай абласной арганізацыяй БЛПТЗ не так даўно прымаюць ўдзел у месічным "Белая палка". У бібліятэцы прайшлі самыя розныя мерапрыемствы для людзей з інваліднасцю па зроку. Напрыклад, маштабны тыфлаквест "Свет за межамі цемры", падчас якога арганізатары далалі магчымасць усім ахвотным занаўрацца ў абсалютную цемру і на некалькі хвілін адлучыцца на часе асабліва цікавае сацыялізацыі жыцця сяляго сабавасці.

У праграме тыфлаквесту былі прадугледжаны і майстар-класы ад людзей з

Гэта толькі невялікі агляд таго, што робіцца ў розных установах культуры Беларусі для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Мажліва, у вашых раёнах таксама ёсць цікавыя праекты. Паведамляйце пра іх у "К", і мы абавязкова апублікуем інфармацыю пра ініцыятыўныя ініцыятывы на старонках газеты.



Падчас святковых мерапрыемстваў у Пінскай гарадской цэнтральнай бібліятэцы



Спецыялізаваная бібліятэка для інвалідаў па зроку ў Гродне



Майстар-клас па чытанні шрыфтам Брайля ў дзіцячай бібліятэцы-філіяле №2 Магілёва

інваліднасцю па зроку, якія навуачалі школьнікаў пісаць рэзюмэ-кніжачкім шрыфтам Брайля, сітуацыйныя відэаўрокі "Этыка зносінаў з невідучымі" ды многае іншае. Акрамя таго, у лістападзе, у рамках міжнароднага супрацоўніцтва з Тульскай абласной спецыяльнай бібліятэкай для сліяных, адбыўся вэбінар "Традыцыі і сучасныя тэндэнцыі ў абслугоўванні людзей з праблемамі зроку", падчас якога бібліятэкары абмяняліся вопытам сваёй справы.

ДАСТУПНАЯ БІБЛІЯТЭКА

Днямі ў мемарыяльным комплексе "Брэсцкая крэпасць-герой" экспазіцыю "Музей вайны — тэрыторыя Брайля" абсталявалі мнемасхемамі і інфармацыйнымі таблічкамі са шрыфтам Брайля. Тут дэманструюцца каля дзвюх тысяч кніжных фондаў гарадскіх бібліятэк маюць шмат аўдыякніг, маюць выданні ў зручнай усталюваная на першым паверсе экспазіцыя ў ў кожнай з іх вясмы залы.

А ў Пінскай гарадской цэнтральнай бібліятэцы Брэсцкай вобласці ўжо другі год працуе праект "Безбар'ернае асяроддзе. Даступная бібліятэка".

— Дзякуючы гэтым праектам людзі з абмежаванымі магчымасцямі маюць доступ да ўсіх публічных бібліятэк горада, — падкрэслівае дырэктар Пінскай ЦПБ **Дзіна Лагодзіч**. — Нароўні з усімі, дадзенай катэгорыі карыстальнікаў можа далучацца да ўсяго спектра інфармацыйных і сацыяльна-даступных паслуг бібліятэк. Мы ладзім святочныя мерапрыемствы, відэаадройкі, творчыя сустрэчы, майстар-класы, выстаўныя аўдыякніжкі, дыскажкі і конкурсы — усё гэта менавіта для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Як кажа Дзіна Лагодзіч, кніжны фонд гарадскіх бібліятэк маюць шмат аўдыякніг, маюць выданні ў зручнай усталюваная на першым паверсе экспазіцыя ў ў кожнай з іх вясмы залы.

А ў Пінскай гарадской цэнтральнай бібліятэцы Брэсцкай вобласці ўжо другі год працуе праект "Безбар'ернае асяроддзе. Даступная бібліятэка".

Тым самым дазваляюць ахопліваюць Пінск і Пінскі раён. За некалькі гадоў, што прайшлі з пачатку рэалізацыі праекта, пінчукі на вазах змаглі пачаць у царкве Нараджэння Прысвятой Багародзіцы ў вёсцы Вялічын, агра-садыбзе "Дубае над Пінай", у парку Скірмунтаў ў вёсцы Парочка і многіх іншых шкальных месцах Пінскага раёна.

Таксама ў рамках праекта быў створаны даведнік з укаванымі даступнымі для людзей на вазах славуцасцяй Піншчыны. У ім сабраныя праекты звесткі пра гісторыю некаторых шкальных мясцін, якія можа наведаць чалавек з інвалідным вазкам, а таксама прыведзены асноўныя будаўнічыя нормы па стварэнні безбар'ернага асяроддзя. У канцы выдання размешчаны спіс пінскіх расцін, кафэ, аптэк, якія даступны каліасачнікаў.

Юрый ЧАРНІКЕВІЧ
Ілюстрацыі ўзятыя з сабавы бібліятэка Беларусі

Невялікі твор пра сваякоў **Сяргея Даўлатаў** назваў **"Нашы"**. Мне спадабаўся вельмі. Так любімы расказвае пра любімых. Калі б я напісаў нешта падобнае пра сваіх, атрымаўся б ладная па аб'ёме кніжка. У мяне адных толькі стрываеных братоў і сяброў (па кудзелі ды па мячы) — больш за два дзясяткі. (Што і казашь, любілі нашы бацькі канкрэтныя прывычкі жыцця.) Ды плюс зяці з нявесткамі...



Юбілей Шарля Перо адзначылі на Астравенчыне

Усе мае — нашы

ДА ПЯТАГА КАЛЕНА

Распавядаў спачатку пра бацьку бацькі — дзед Сцяпана. Гэта ў гонар яго я назваў свайго старэйшага сына. Дзед быў мацаком — і фізічна, і маральна. Кіраваў пасля Вялікай Айчыннай вайны раёнам, паэзія — адным з калісаў. Кіраваў жорстка. Нават я памятаю злую прыказку: "Раней працавалі на пана, цяпер — на Рагіна Сцяпана". Дзед дамагаўся жалезнай дысцыпліны і ніякіх матэрыяльных выгод з гэтай прычыны не жадаў і не меў.

Асаблівай адукацыі ён не атрымаў, быў не вельмі пісьменным, але старэйшы вясці дзённік. Здаўшы ў ім сваё юнацтва, камітэт беднаты і раскулачванне з калектывізацыяй. Тое, як кулакі лезь не забілі віламі... Добра ўзялію бацькавага бацьку ў лапціх, спарухнелай гімнасцёрцы і вышывай будзённаў. Ён свята верыць у камунізм і ў тое, што Бога — няма. І я ўсё роўна люблю дзед.

Дзякуючы дзённіку, я ведаю сваіх да пятага калена. Якуб, Іван, Дзмітрый, Мікалай, Сцяпан... У Івана, да прыкладу, было дзевяцера дзяцей. Усе працавалі на зямлі, многія праз упартасць (як у нас казалі, праз неўважлівасць) трапілі на катаргу.

Дзед нарадзіўся 9 мая 1909 года. Дзіўная справа: у Дзень Перамогі любіў слухаць ваныя песні Высоцкага, якія прывозілі з Масквы мае дзядзькі.

БЕЗ СЛЁЗ І ПАНІКІ

Мая маці — адзіная нявестка, якую дзед Сцяпан назваў лютым імем: Тамара Аляксандраўна. Паважліва ад адукацыі, прынішчавасць, якая межавала з жорсткасцю. Вобразна качуцы, маркі сталі тут прыбіраць супалі. Маці выкадала родную мову і літаратуру. Вяла найгоршыя класы. Двоеннік маці ненавідзіла. А пасля таго як вырасталі і і разумелі, прыносілі сваёй настаўніцы штогод на Першага верасня горы кветак. Яна

рабіла сабе кар'еру тым, што ніколі яе не рабіла. Без слёз і панікі ператварала маргіналаў у беларусаў.

"ДАЙ РУКУ, БРАТ!"

Паколькі я вырас у настаўніцкай сям'і, бацькам нішым разам брававала часу на мае выхаванне. Нярэдка мною займаўся старэйшы сясця Рагіна. Любоў да Багдановіча, Кірэвана і Майкоўскага; Агііскага, Мемена і Сантыны; Вацанкі і Муна — ад яе.

Галка і па сёння для мяне — ісціна ў апошняй інстанцыі нашых. На мінскіх вуліцах вакол яе пачынаюць збірацца каты і сабакі з цяжкім лясам. Яны гатовыя слухаць. А ў сясцяў заўжды ёсць што сказаць звяркам. Вы бацькі, ці смяюцца кошыкі? Я бацьку.

У юнацтве сясця вылісвала матэматычны часопіс "Квант", з інтэграламі была на "ты", амаль зразумела, як справіцца з біномам Ньютана. Я ўспрымаў гэта, як шаманта. А гутаркі са мной — як прапаведзі шчырага святара. Сясця ўзяла мяне за руку і прывяла ў свет, дзе людзі сябруюць з катамі і чытаюць вершы каханым. Мне пакуль утульна ў гэтым свеце.

БАЦЬКІ І ДЗЕЦІ

Дзеці заўжды разумнейшыя за бацькоў. Прынамсі, так павіна быць. Менавіта на гэтым трымаюцца і зорнае неба, і людзкія маральны законы. А колькасць нашых у такіх умовах ніхуліна навывліваецца... Цяпер пачытаем пошту.

БІБЛІЯТЭКА З ТЭАТРАМ І МУЗЕЯМІ

Пачну ці не з самага галоўнага. "*Сялета Гомельская абласной бібліятэцы імя Уладзіміра Леніна спайна-*



"Жаніцца Цярэшкі" на Пастаўшчыне



Гутаркі-практыкумы "Ратавальнік — асабліва прафесія"

еца 95 гадоў, — піша бібліятэкар першай катэгорыі аддзела краязнаўства Ніна Серыкава. — *Гэта былі інфармацыйны і даследчы цэнтр бібліятэказнаўства, бібліяграфіі і кнігазнаўства, а таксама — сацыякультурны цэнтр, пад дахам якога дзейнічаюць разнастайныя музеі, выстававая зала і нават народны амаатарскі тэатр"*. Сапраўды, не многія аналагічныя ўстанова могуць пахваліцца тым, што ў іх кніжныя калекцыі ёсць трохтомнік Мікаіла Гогаля 1842 года выдання.

ЯК ЦЯРЭШКУ ЖАНІЛІ

Дырэктар Цэнтра культуры і народнай творчасці Пастаўскага раёна Ксенія Грэска распавядае: "*Традыцыйна падчас калідных свят на Паставшчыне мы ладзім культурна-асветніцкую акцыю для моладзі "Светкуем на-Беларуску". Сялета пераважна аддае калідны гульні "Жаніцца Цярэшкі". 19 студзеня ў Дуліавацкім СДК сабраліся на вярток хлопцы і дзяўчаты з Гуты, Дубаіваці, Варпаева, Парыска, Лукішова, Навасёлка, Юнкоў. Асобія хацелі прыехаць за 30 кіламетраў*

з Паставаў". Факты — крамаюныя: свет засумаваў без вярчак. І ў Доме культуры, як сведчыць аўтар ліста, не было дзе яблыку ўпасці. Ролі дзядулькі і бабўлькі па-майстэрску выканалі "парыжжане" Галіна і Міхаіл Іваноўскія. Зладзілі вядоўшчанскага варожбы, гульні ў "Яшчара". Скончылася ўсё танцамі. Тут не абшлось без гарманіста Аляксандра Пакоўскага з Гуты. Наступныя вярчакі, распавядае Ксенія Грэска, абудуцца на Пакровы. Трэба завітаць.

АД ПАПАЛУШКІ ДА СІНІЯ БАРАДЫ

Не забывае рэдакцыю бібліятэкар **Астравешкай** раённай бібліятэкі **Вольга Заячкова**. Гэтым разам яна даслала нават дзве навіны. Першая звязана з асобай казачніка **Шарля Перо**. Справа ў тым, што **Альхоўская** сельская бібліятэка да 365-годдзя з дня нараджэння легендарнага пісьменніка падрыхтавала мазайку казак "Загадкі Папулшкі і таямніцы Сіняй Бароды". Гульні выклікала жывы інтэрэс. Да справы паключыліся ў **Міхалішкаўскай** сельскай бібліятэцы. Тут ладзілі літаратурную віктарыю "Па слядах казак Шарля Перо". А ў **Рытанскай** сельскай бібліятэцы правялі экскурсію ў краіну літаратара. У **Пальцоўскай** сельскай бібліятэку-клуб запрасілі выканаўцаў дзіцячага садка і рэставілі ім пра жадзі і творчасць Шарля Перо, які ваяваў каліскай Сіняй Бароды! А потым быў чорны чалавек **Сяргея Ясеніна**.

ПАМЯТАЦЬ, КАБ ЖЫЦЬ...

Ліст з аргарадка **Мурвана Ашмянка** Ашмянскага раёна прысвечаны Міжнароднаму дню памяці ахвяр Халакосту. Ва ўстанове прайшла літаратурная споведзь, прымеркаваная да гэтай даты. Зладзілі і прэзентацыю "Памятаць, каб жыць!". Да мерапрыемства аформілі кніжную выставу. Бібліятэкар **Ташыяна Ціхановіч** расказала вучням пра зверствы фашыстаў на ашмянскай зямлі, пра помнікі масавага знічэння яўрэў на тэрыторыі раёна. Перад вайной у Ашмянах пражывала больш за 8500 чалавек, з якіх яўрэі складалі палову. 2 верасня 1941 года паліцэйскія арганізацыі ў мястэчку гэта. Практычна ўсе былі забіты. Ці ж можна на гэта забыцца?!"

Беражыце сябе, шануюныя чытачы і палітчыкі! Дасыліце лісты, спрачайцеся, распаўядаце, толькі не заставайцеся абыякавымі. Сустрэнемся праз тыдзень.

Яўген РАГІН



Падчас леташняга канцэрта гарманістаў у Козенках

Пакінуць старасць у "Вясковай хаце"

Святы, якія нас выбіраюць

Зварот у рэдакцыю

Аб практах я трошкі паэзія. Я спачатку — пра вочы. На нейкім семінары — канцэрт у сельскім клубе. Дудары, скрыпкі, цымбалісты... І раптам заўважаю незвычайнае святло ў вачах адчайнага музыканта. Гэтае святло грэе і натхняе сяра, якое прагне гармоніі. А за гармонію ў гэтага чалавека адказвае гармонік. Што ён вытварае з ім на сцэне!

Гарманіста зваўшы **Мікалай Туравец**. Менавіта ён сваёй музыкai запаліў маю душу, каб сагрэлася яна і больш не зябла. Не думаю, што гэта проста. Мікалай Васільевіч умее. Потым я даведаўся, што працуе кіраўніком Козенскага клуба, што з'яўляецца філіялам Мазырскага раённага цэнтра культуры і народнай творчасці. Мы пазнаёмліся і больш за дзесяць гадоў сябруем.

ТРЫ ДНІ ЗАПАР

І зараз я пакуль не аб практах. Трэба ж яшчэ патлумачыць, што за чалавек наш гарманіст. Цяжка верыцца, што граць ён пачаў адразу пасля та-

го, як навучыўся хадыці. На адным з вясяляў адкаў гарманіст "струмент" на лаву. Відаль, паціль пайшоў. Коля за гармонік і ўчапіўся. Не ўсё адразу заладзілася. Але ўжо ў юнацтве Туравец лічыўся адным з найлепшых. Павучыцца было ў каго. Без гарманістаў тады вёска лічылася ўдойвай.

Праз час Мікалай Васільевіч пачаў рэкорды ставіць. Да прыкладу, на адным з вясяляў адграў тры дні запар. Потым доўга хадыць з забітанай рукой. Карашэй — прафесіянал!

ДЫ ЯШЧЭ І ВІДУМШЧЫК!

А вось цяпер — пра ягоныя практы. Стаў ші не галоўным ініцыятарам вялікай канцэртнай ахцы, прысвечанай 200-годдзю народнага. Сабраў у РДК найлепшых гарманістаў Мазырыччыны: **Уладзіміра Гурына**, **Івана Навіцкага**, **Васіля Амельчука**, **Сяргея Селівончыка**. Канцэрт, які прайшоў у лістападзе мінулага года, атрымаўся рэзанансным.

Народны ансамбль народнай музыкі "Радуніца", кіраўніком якога з'яўляецца **Мікалай Туравец**, — практ доўгаатэрміновы.

Каля дзесяці гадоў праекта "Вясковая хата". Я пісаў пра гэтыя, па сутнасці, танцавальныя этна-вечарыны пад жывы гук. Грамады, якія прынята называць не напта малымі, танчыць ці не да раніцы. Бабулі з дзядкамі потым кіікі свае ў клубе забываюць. Хочаш трынаццаці амаладзэння — хутчэй ў "Вясковую хату"! Пакуль працэспысланы.

Наступны практ — перспектывы. Туравец жадае зладзіць у Туравец Дзень гарманіста. Крыху ніжэй мы далі ім слова. Я ж хачу спыніцца воем на чым.

МЕНАВІТА БЕЛАРУСКАЯ ДУША

Хтосьці сказаў, што гармонік — рускі інструмент, і музыкi ён зольны "вырабляць" толькі рускую. **Лухта!** Думаю, і **Мікалай Васільевіч** са мной згодны. Не ў інструмента справа, а ў музыканце. І калі ён беларускі, у музыцы ягонай — і паветлі бунтава крыла, і спеў бабўлі-паляшучкі... Словам, менавіта беларуская душа гучыць.

А цяпер — слова **Мікалаю Тураву.**

Яўген РАГІН



Новыя выданні Ягонага лёсу дарогі

Напрыканцы мінулага года вышла кніга "Майго лёсу дарогі". Напісаў яе **Марк Коп, чалавек добра вядомы не толькі на Гродзеншчыне. Ён шмат зрабіў і робіць для развіцця нашай нацыянальнай культуры.**

Марк Аляксандравіч — шмататаленны ў сваіх талентах. Кампазітар, педагог, намеснік дырэктара на вучэбна-выхавачай рабоце Гродзенскага культасветвышлячача (1961—1971), дырэктар абласнога Дома творчасці і народнай творчасці (1971—1998) —

гэта асноўныя дарогі яго лёсу. Ён не толькі здавае мінулае, але і аналізуе яго, разважае пры гэтым пра будучае.

Аўтар распавядае пра металічныя суправаджэнне і металічныя самалейны намеснікі калектываў, пра централізацыю клубнай сістэмы. За ўсёй гэтай "кухняй" — неабякавы чалавек. Першае на Беларусі свята майстроў народных промыслаў, якое адбылося ў маі 1986 года

ў Вораневе, — таксама заслуга **Марка Коп**. А Белараставіч і Карэлічкі раёны сталі пачынальнікамі традыцыйных на сёння свят вёсак.

Творцам **Марк Аляксандравіч** застасца і на пенсіі: стварае клуб творчай інтэлігенцыі "Грані", якім кроч воем гадоў запар. Выданне ўтрымлівае надзіваць багаты фотаматэрыял.

Яўген РАГІН



у чаканні якога знаходзіцца герой. Ён марыць пра яго, каб адчуць сябе жывым, прыносіць у ахвяру сваю чалавечую сутнасць, апускаючыся да жывёльнай патрэбы забіць, каб выжыць. Але за ўсім гэтым не заўважае, як мінае жыццё.

ДРЭВА БЕЗ КАРАНЁЎ: НЕПАДЛЕТКАВАЯ ТЭМА

Тры жанчыны, тры сябры, тры качкі — час і прастора, а сіні колер, які выкарыстоўваецца ў сцэнаграфіі, становіцца сізнам смерці, алужэння чалавек ад грамадства і самога сябе. Мастак Алея Гроша праз дэкарацыю распавядае нам уласную ірэальную гісторыю з пранізлівым дрэвам без каранёў, дзвюрыма ў чорную прорву, бутэлькамі, на якіх грунтуецца кватэра, і аднастайным парычкам — дэталіямі, якія падпарадкоўваюць гледчага ўяўленню героя.

Падмацоўвае гэтую "тульню" і светлае афармленне, якое (то белым — па-бальнічанаму люмінесцэнтным, то жоўтым — хатнім і ўтульным, то акрэсленым чырвоным — ахвільным і адзіночым) падсвечвае нам папараджа па злёўскай падсвядомасці.

СЯБРЫ-ВАР'ЯТЫ — КАКАФОНІЯ ДУМАК

Як вар'яты кружыць тры сябры — Кузакоў (Аршэ Курэн), Сявін (Максім Карасялёў) і Дзіма (Дзімітрый Давідовіч). Персанажы ўвабрылі ўсю фантамагарычнасць спектакля: у чорных касцюмах, такіх жа як і ў Зілава, з шалёнымі начосамі і чырвонымі вуснамі яны хаосам праносіцца па сцэне, раз за разам вартаюць галоўнага героя да выпукі і размовы пра паліванне.

Паліванне ў спектаклі перманентнае. Яно сярод какафоній думак становіцца выратавальным канатам, за які Зілаў алдайна хапаецца, руйнуючы ў сабе ўсё маральнае, змяняючы яго ілюзійнай сацыяльнага адабрэння. І няма рэальнасці ў качынным паліванні: яно — мэта, Гадо,

Дзе шукаць сапраўдныя эмоцыі?

Хто-хто, а сталічныя студэнты дакладна ведаюць, куды скіравацца, каб паказаць пацуці. "РГБД — сапраўдныя эмоцыі тут!" — хорам адказваюць маладыя тэатралы, бо менавіта гэтымі словамі сустракае індэвалінісцкі віртуальны старонка Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі ў інтэрнэце.

І нездарма. Установа культуры была створана ў 1990 годзе як тэатр-лабараторыя. А што больш прываблівае юнакоў і дзяўчат, чым эксперымент? Воць і пацягнуліся сюды ланцужкі будучых культуролагаў, крытыкаў, журналістаў. За галы існавання РГБД стаў алным з лідараў сучаснага тэатра, які стварае спектаклі на вострыя сацыяльныя тэмы, актыўна займаюцца пошукамі новых форм і жанраў. Сярод рызыкчак і тое, што аснову рэпертуару — больш за 70% пастановак — складаюць творы айчынных аўтараў, а ўсе спектаклі ідуць на беларускай мове.

"Сезон імігнэцыі" — пад такой назвай праводзіць у РГБД сезон 2022/2023, насычаны рознымі ікавінкамі, што прыцягваюць творчую моладзь. Напрыклад, у студэнты тут ладзіцца музычная вандроўка на хвалы #сапраўдныяэмоцыі: выканаўцы Грына Бандаччык і Ягор Тагін прауюць у жанры бардаўскай песні. Паэтычная замалёк пад гітару з задалаваннем стаўляе публіка перад спектаклем.

Сваіх прыхільнікаў маюць і сазінічныя чытанні. Так, 20 студзеня гледачоў чакаў "Сябра мой", а на 24 лютага заплававаў "Калеса". Шані прыраўноўніць на тэатрызаваўнай прэзентацыі п'есы, убачыць "правобраз" спектакля, калі акцёры чытаюць тэкст з аркуша, не ўпускаячы зусёнікі РГБД.

Не гробуюць і сучаснымі тэхналогіямі. Напрыклад, у снежні відэасэрвіс VOKA алазіў прамую трансляцыю прэм'ернага спектакля "Махляры". Бясplatны аняіан-паказ можна было убачыць з лобова пункта свету. Дарчы, гэты паказ працінуў серыю трансляцый, якія тэатр праводзіць ужо трэці сезон. А пачас зямовых свят РГБД зрабў сапраўдны падарунак для сваіх прыхільнікаў. Бестселеры "Сірожа", "Пачуцікі", "Калеса з вострава Інішман", "Гэта ўсё яна" даступныя ў відэафармаце на працягу снежня і студзеня. Так што #сапраўдныяэмоцыі і ўражанні можна атрымаваць чыпер і аняіан, і афляіан.

Нагадаем — рубрыка "Галёрка"!

На пляцоўцы, створанай наўмысна для будучых мастацтвазнаўцаў, журналістаў, крытыкаў, студэнтаў абмяркоўваюць прэм'еры і выносіць вердыкт: глядзець — не глядзець.

Што з гэтага дасведчаным дзеячам культуры? Па-першае, вуснамі дзіцяці гаворыць ісціна. А па-другое, трэба ж гадаваць змену ды папулярываваць сярод маладога пакалення айчыннае мастацтва.

Запрашаем на "Галёрку" творчую моладзь з усёй краіны — будзем прасоўваць нашу культуру разам!



Жывапіс — гэта паэзія, што здабала форму". Го Сі



Восянь. Вінаград. Дзіяна Жолудзева

Кітайскі лотас у беларускай прасторы

"Крылы цыкады", "ліст архідаі", "вадзяная лінія"... Усе гэтыя вытанчаныя вобразы — элементы мастацтва, якое набліжае да велічы і таямнічасці дзіўнага Кітая — жывапісу гунбі.

Унікальная магчымасць напоўніцца гармоніяй Паднябеснай зямлі ў Нацыянальнай бібліятэцы

Выстава кітайскага жывапісу прымеркаваная да святкавання Месяцовага Новага года. Для Нацыянальнай бібліятэкі падобныя экспазіцыі не новыя, аднак мастацтва гунбі да беларусаў папапіла ўпершыню. Прывезла гэты стыль да нас выкладчыца Навукова-адукацыйнага цэнтра "Яоцян" Наталія Клепкіца: "Я пазнаёмілася з гунбі ў Расіі і адразу зразумела, што гэты маё. Паці пачала наведваць майстар-класы прызнаных кітайскіх аўтараў Лі Сяюміна і Ту Чжуня, вучыцца на курсах Лі Чжэ, Гун Сюэліна". Старанная праца дала плён: праз год каршыні мастацкі дэманстравалі на выставе ў суседняй сталіцы, а сама Наталія стала членам Маскоўскага клуба аматараў кітайскага жывапісу ў тэхніцы гунбі.

ДА ВЫТОКАЎ СТЫЛО

Адна з галоўных асаблівасцей гэтага напрамку — контурнасць. Малюнак ствараецца лініямі, кожная з якіх мае сваю назву і прызначэнне. Напрыклад, "ліст архідаі" выкарыстоўваюць для пядэсткаў кветак, "жалезную ніць (струну)" — для лісця, а "плекшу цвіка, хвост мышы" — для пражылак. Лінія павінна быць тонкай, не дрыготкай. Каб дамагчыся візуальнай лёгкасці, трэба правільна трымаць пэндзаль — строга вертыкальна — і весці яго на выхуку, не напружваючы руку. Авалоданне такім майстэрствам патрабуе часу, аднак Наталія Клепкіца параўноўвае працэс з медытацыяй: "Мы малюем лініі шпірліва і уседліва. Мне падабаецца працаваць з тонкімі момантамі, гэта супакойвае. Нават калі ўзнікаюць праблемы ў паўсядзённым жыцці, адлювоваю іх, узіўшы ў руку пэндзаль" — кажа Наталія.

Пішучы каршыны на крохкай расавай паперы "крылы цыкады" або на шюфу, на якія наносіцца ад 20 да 100 пластоў амаль празрыстай фарбы. Завершаецца праца пячаткай: аўтарскай ці добраахвільнай ("шчасце", "гармонія", "імкнуща да лепшага"). Некаторыя мастакі аздабляюць свае работы каліграфіяй і вершамі. Афармляюцца малюнкi ў альбомы або ў вертыкальныя ці гарызантальныя скруткі, якія дасягаюць 12-15 метраў. Таму на выставе яны не вы-

вешваюцца, а выкладваюцца. Шкавы факт: у старажытным Кітаі папулярным баўленнем часу для вліткіх вельможу было разгляданне такога палатна. Атрымлівалася своеасаблівае кіно. Бо скруткі разгортвалі па фрагментах.

100 КРОКАЎ ПА САДЗЕ

Алметнасць сёлетняй экспазіцыі ў тым, што тут няма каршы мастакоў-прафесіяналаў. Разам з выкладчыкам у "...Імператарскім садзе" выстаўляюцца вучні: Дзіяна Жолудзева, Юлія Вішнь-Амас, Святлана Пятліцкая, Ала Казлова і Наталія Спаская. Аматырскі пачатак, на якім знаходзіцца беларускі кітайскі жывапіс, не адразу заўважаш: усе работы створаны з руплівасцю і стараннасцю, а галоўнае, з добрымі намерамі, якія чытаеш праз сімвалічныя пажаданні.

Ад першага экспаната ў "...Імператарскім садзе" да апошняга — 100 крокаў, што нагадвае паломніцтва ў храм, палчас якога адчуваецца ўнутра-пую гармонія і сувязь з духоўным. Глыбокая сімвалічнасць кітайскага жывапісу вымалюе падоўгу ўчнтываць у іцую каршыны, бо кожны элемент тут мае пэўны сэнс. Асноўныя тэмы — кветкі і птушкі, пейзаж. Алметна, што ў традыцыйным мастацтве Паднябеснай забаронены негатыўныя сюжэты, таму ўсе работы дэманструюць суладзе розуму і пачуццяў чалавек і прыроды, сувязь часоў і пакаленняў. Поўныя высокай адхвоўленасці і бяскончай гармоніі, яны захапляюць вытанчанаасцю ліній і формаў, лёгкасцю кампазіцыі, балансам колеру. Трэба адзначыць, што "дыханне" кітайскаму жывапісу надае яго асноўны прыныцы — асіка, не дрыготкай. Каб дамагчыся візуальнай лёгкасці, трэба правільна трымаць пэндзаль — строга вертыкальна — і весці яго на выхуку, не напружваючы руку. Авалоданне такім майстэрствам патрабуе часу, аднак Наталія Клепкіца параўноўвае працэс з медытацыяй: "Мы малюем лініі шпірліва і уседліва. Мне падабаецца працаваць з тонкімі момантамі, гэта супакойвае. Нават калі ўзнікаюць праблемы ў паўсядзённым жыцці, адлювоваю іх, узіўшы ў руку пэндзаль" — кажа Наталія.

ПРАСТОРА ДЛЯ ВІВУЧЭННЯ

Кітайскае мастацтва, нягледзячы на сваю алметнасць, а мо і дзякуючы ёй, выклікае цікавасць у нашай краіне. Азвочыч дасведчанне да яго з кожным годам становіцца большым, а знаяства з усходнеазіяцкай культурай робіцца перспектыўным накіраваннем. Ужо цяпер і наведвальнікі Нацыянальнага мастацкага музея назіраюць, які побач з айчынным мастацтвам з'явілася месца для "бяскончай гармоніі". І як у музейных інтэр'ерах беларуская валожка усуденлівае з кітайскім лотасам.



З кітайскай мовы слова "гунбі" перакладаецца як "дбайны і руплівы пэндзаль"



Півона з кармамі коі. Наталія Клепкіца

Рэжысёр дастаў ружжо...

Адна з самых правакацыйных і складаназлучаных пастановак вярнулася на сцэну Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.

Прэм'ерная апладсменты спектаклю "Паліванне на сябе" адлучалі ў 2018 годзе. Талы крытыкі шмат пісалі, гледчыя скупілі кніжкі, а трымеры навідайні закусіліся вадарам лаку для валасоў. Аднак новыя пастаноўкі зрушылі дэкарацыйны спектаклі на пыльныя стэжыкі архіва. І вось РГБД зноў вырашыў дастаць з рэпертуарнага сейфа ружжо "не камедый", зарадзіць яго фантамагарычнасцю і стрэліць з воёй сілай у тэатральную прастору. "Паліванне на сябе" — інтэрпрэтацыя п'есы "Утняя охота" савецкага драматурга Аляксандра Вампілава. Рэжысёр Стас Жыркоў — эксперыментатар, для якога ў п'есе вяршэнствуюць чалавечы псіхалагізм, яго крызіс, а таксама спроба намашаць выхад з уласнага мінулага. І адкінуўшы ўсё вямпліўскае рэальнае, Жыркоў прапануе занурывацца ў ірэальны свет галоўнага героя.

алкаголю, жанчын і ўласнай памяці. Але якая парадаксальна памяць, такая ж заблытаная і пастаноўка "Паліванне на сябе", бо яна не проста апавяданне жыцця, а сетка пераплеченых успамінаў, якую глядач прымае за праўду. Але як насамрэч?

Зілаў глыбока самотны чалавек, які рабруае ўсякую магчымасць звычайнага. Ён згубіўся ў выпадэннім гаі ўласных пачуццяў, у якім сіння дрэвы такія ж немагчымыя, як самім жа прыдуманае каханне. І нічога са сказанага Зілавым ніколі не будзе сказана, а са зробленага — зроблена. Ён дамаўляе в і ладзівае жыццё ў падсвядомасці, тым самым прымушае гледчага "іграць" па правілах свайго "рэальнага" свету.

ТРЫ ЖАНЧЫНЫ АДАНОГА МУЖЧЫНЫ

На працягу ўсяго спектакля ўзнікаюць тры жанчыны. Першая — жонка. На фоне іншых Галіна ва ўвасабленні Людмілы Сідаркевіч застаецца шэрай і несамавітай штодзённасцю, цыжарам, які зывае Зілава з застоўным мажорыяльным светам, дзе паміраючы не ўваскрасаюць, дзе "высокі і моцна збудаваны" мужчына — маленькі Вія Зілаў, які звычайным вераснёўскім днём глядзіць у акно і чакае.

Другая асоба — разняволеная Вера — вопілек распуснай маладоці. Ганна Семіянка эквівалентна ўвасабляе сваю гераню. Рэжысёр улодася рыхтуецца да ўваходзіну ў Новай Баравой і чакае вылазку на паліванне. Колькі на такіх жыцц ад аплачынку да аплачынку? Воць і Зілаў мае слабасць да

Трэцяя дзяўчына — новая апантанасць Зілава, ажмыленне даўно забытага пачуцця. Грына (Юлія Лазоўская) ветраная і падудадная зілаўскім фантазіям. Актрыса нядаўна прыйшла ў трупы, але вельмі арганічна ўвайшла ў спектакль, прыносічы ў першым акце асаблівую шалапуннасць у глядзельную залу.

СЯБРЫ-ВАР'ЯТЫ — КАКАФОНІЯ ДУМАК

Як вар'яты кружыць тры сябры — Кузакоў (Аршэ Курэн), Сявін (Максім Карасялёў) і Дзіма (Дзімітрый Давідовіч). Персанажы ўвабрылі ўсю фантамагарычнасць спектакля: у чорных касцюмах, такіх жа як і ў Зілава, з шалёнымі начосамі і чырвонымі вуснамі яны хаосам праносіцца па сцэне, раз за разам вартаюць галоўнага героя да выпукі і размовы пра паліванне.

Паліванне ў спектаклі перманентнае. Яно сярод какафоній думак становіцца выратавальным канатам, за які Зілаў алдайна хапаецца, руйнуючы ў сабе ўсё маральнае, змяняючы яго ілюзійнай сацыяльнага адабрэння. І няма рэальнасці ў качынным паліванні: яно — мэта, Гадо,

Мікалай КАСЦЮКОЎ, студэнт журфака БДУ. Бліжэйшая дата паказу — 15 лютага.





НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627
Пошта: kupalabitel@mail.ru

- Камедыя ў 2 дзеях **"Гараче сэрца"** (16+). Галоўная сцена. **28 студзеня а 19.00.**
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён"** (16+). Прэміера. Галоўная сцена. **29 студзеня а 19.00.**
- Пластычны спектакль у 1 дзеі **"Наш космас"** (12+). Галоўная сцена. **31 студзеня а 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзеях **"Паўлінка"** (12+). Галоўная сцена. **1 лютага а 19.00.**
- Мыстычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **"Чорная панна Нясвіжа"** (12+). Галоўная сцена. **3 лютага а 19.00.**
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзеях **"Жаніцьба"** (12+). Галоўная сцена. **4 лютага а 19.00.**

УНП 100377901



МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава Марыны Капілавай **"Пункт гледжання". Да 3 сакавіка.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ваньковіча"**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібы партрэт"**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценяў **"Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апаўднённях. Белая сарока"**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377711



МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РУБІЧЫ

Спарткомплекс "Рубічы", Мінскі раён.
Тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **"Каляды ў музеі"**. Праводзіцца заўсёды.
- Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377711



МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНИЦКАГА-БІРУЛЯ І МАГІЛЕВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"В. К. Бялінцікі-Біруля і мастакі з яго кола"**, прысвечаная 150-годдзю за дня нараджэння жывапісца. **Да 26 лютага.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. Праводзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377711



НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
+375 29 5518051, +375 29 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- **"Недзеіпрыметыны зварот"**. Часовая экспазіцыя аўтарскіх лялек, прысвечаных пісьменнікам і паэтам XIX–XX стагоддзяў, ад сяброў Міжнароднай гільдыі майстроў (Санкт-Пецярбург). Малая выставачная зала. **3 1 лютага да 30 красавіка.**
- Выставачны праект **"Ператворэння ў попел. Генэалія беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. У экспазіцыйнай зале першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Палацавая таямніца"**, **"Музычная скарбінка Нясвіжскага палаца"**.
- Віртуальныя выставы: **"Ператворэння ў попел. Генэалія беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**, экспазіцыя Паўла Татарнікава **"Магнацкія двары і замкі Беларусі"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.
- Персанальная выстава мастацкі Юліі Марданюк **"Яркія шпрыхі тэкстылю"**. **Да 15 лютага.**
- **Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- **Пастаянная экспазіцыя**
- **"Гарадское замакраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. **"Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.
- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артафакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіянаў"**. Група да 25 чалавек.
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

УНП 192545414



НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.
Тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Опера ў 2 дзеях **"Гісторыя Кая і Герды (Снежная каралева)"** (6+). Прэміера. **28 студзеня а 18.00, 29 студзеня аб 11.00.**
- Балет у 2 дзеях **"Жызэль"** (12+). Прэміера. **29 студзеня а 18.00.**
- Вечары з "Серанадай". Канцэрт **"Старадаўнія раманы"** (12+). **29 студзеня а 18.30.**
- Опера ў 3 дзеях **"Ягнен Ангелі"** (12+). **31 студзеня а 19.00.**
- Канцэрт **"Le Pont / Мост"** (12+). Музыка французскіх
- кампазітараў. **31 студзеня а 19.30.**
- Балет у 2 дзеях **"Шчаўкунок"** (6+). **1 лютага а 19.00.**
- Опера-балет у 2 дзеях **"Вілісы. Фатум"** (12+). **2 лютага а 19.00.**
- Балет у 2 дзеях **"Анюта"** (12+). **3 лютага а 19.00.**
- Опера ў 4 дзеях **"Травіята"** (16+). **4 лютага а 18.00.**

УНП 191081322



ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСЬКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2.
Тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Імпровізацыя ў 2 дзеях **"Казкі пра казку"** (6+). **28 студзеня аб 11.00.**
- Жарт у 2 дзеях паводле беларускай народнай казкі **"Піліпка і Ведзьма"** (5+). **29 студзеня аб 11.00.**
- Музычная казка ў 2 дзеях **"Дапылівы слонік"** (4+). **4 лютага аб 11.00.**

УНП 300001869



НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава **"А. Я. Архіпаў і майстры Саюза рускіх мастакоў"**, прымеркаваная да 160-годдзя за дня нараджэння жывапісца і 120-годдзя за заснавання Саюза рускіх мастакоў. **Да 29 студзеня.**
- Персанальная выстава Валяціны Шоба **"Калядныя карункі"**. **Да 29 студзеня.**
- Выстава Тамары і Уладзіміра Васюкоў **"Творцы"**. **Да 12 лютага.**
- Выстава **"Зімовыя гісторыі"**. Жывапісныя і графічныя работы юных мастакоў з піназіі № 75 г. Мінска імя П. В. Масленікава. **Да 14 лютага.**
- Выстава скульптуры і графікі Аляксандра Фінскага, прымеркаваная да 70-годдзя за дня нараджэння аўтара. **Да 5 сакавіка.**
- Выстава **"Плады Зямлі"**, прысвечаная Году міру і стварэння. **Да 5 сакавіка.**
- Выстава **"Беларусь – Кітай. Супрааўніцтва і сямейства"**. **Да 12 сакавіка.**
- Рэтрспектыўная выстава **"Валерыі Шкаруба. In Memoriam"**. **Да 26 сакавіка.**
- Заняткі курса **"Філасофія дзеці ў Мастацкім"** (наведвальнікі ад 7 да 10 гадоў). **Да 9 сакавіка.**
- Экскурсіі: **"Ягога колеры зіма"** (6+), **"Казкі Усходу"** (10+), **"Міфы Старажытных Грэцыі і Рыма"** (10+), **"Піцьмо кахання"** (16+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377711

Інфармацыю пра наяўнасць газеты ў кіёсках "Белсаюздрука" ў Мінску можна атрымаць па тэлефоне 8 017 2764542 з 9.00 да 17.00.

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОДНЭВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.

Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.

Рэдакцыя газеты "Культура":

Галоўны рэдактар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генэаўеўна.

Апказны сакратар — Галіна МАЛІНЮСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Яўген РАГН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея БУНЦЭВІЧ, Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілья СВІРЫН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Данііл ШЫЙКА, Міццэр ЮРКЕВІЧ, Настасся ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАЎ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОВСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефакс: 8 017 3345741. Бухгалтэраў: 8 017 3345735.

Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

* — матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю ім'я і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдчы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупакі не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %). Рэчышчы кошт — па дамоўленасці. Падпісаны ў друку 27.01.2023 а 18.00. Замова № 148. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларусь Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Наклад 3238.

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, +375 25 6677819.**

УНП 100377711

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускае мастацтва і мову, паўздымлічыць у штодзённых аптынках і прачытаць пра культурныя жыццё краіны. Далучайцеся!

З пытаннямі размешчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне **8 017 2860797** або на электронную пошту reklama@kultura-info.by.

871994478007 23004